

Statsminister Per Bortens tale ved
Nordmanns-Forbundets årsfest
lørdag 22. juni 1968.

Redaktør Kandahl,
Biskop Birkeli,
Kjære gjester fra fjern og nær,

Talere for inv. sj. og fr
Det er en stor glede for meg i dag å få være til
stede ved denne Nordmanns-Forbundets fest og få bringe
alle dere utflyttere en hilsen med gode ønsker - fra
Regjeringen og fra meg ^{og mine brødre} personlig. Det er første gang
jeg har anledning til å være med på dette midtsommers
møte - som Nordmanns-
Forbundets årsfest er. Jeg satt her og hørte på den
lange listen som generalsekretær Hambro leste opp da

- 2 -

han introduserte utflytterne ved festbordet, og jeg
var imponert over alle de steder som er representert,
over alle dere som kommer så langveis fra for å være
med oss her - fra New York og Chicago og San Diego, fra
Ryfylke Florida og Arizona, fra Brasil, ja helt fra Madagaskar.
Det er en liste som gir et farverikt glimt av det ut-
flyttede Norge som er noe så enestående for vårt lille
land.

For i den store utvandringstiden fra midten av
forrige århundre og fram til første verdenskrig var det
ikke noe annet land i Europa som sendte en så stor
prosentdel av sin befolkning vest over havet til den
nye verden. Det var framfor allt i Amerika de norske
utvandrere slo rot. *en stor del av ikke bare å være i USA, men* Men det var også dem som søkte

til andre verdensdeler. Representanter for det utflyttede Norge finner vi kloden rundt. Det er vel ingen by eller bygd i vårt langstrakte land hvor folk ikke har slekt ute i verden. Jeg vet det fra min egen bygd, og om jeg selv ennå ikke har hatt anledning til å besøke dette Norge i det fremmede, så har både min hustru og min ^{venner} sønn fått oppleve møtet med utflytterfolket og har rike minner igjen fra sine besøk i Amerika.

Det går nesten halvannet hundreår tilbake dette merkelige utvandringseventyret. Selv om nordmenn gjennom alle tider har vært farende folk, begynte jo selve den store emigrasjonen med den ferden som Cleng Peerson organiserte, og som brakte et halvt hundre

emigranter til Amerika med den vesle sluppen "Restauration" i 1825.

Ti tusener og hundre tusener kom til å følge etter. I tiden fra 1836 til 1915 var det 755.000 nordmenn som dro over havet. ^{for del} la ut på den vågelige ferden for å sikre seg trosfrihet. Men for de fleste var det ^{vel besvart} at Amerika var de store mulighetenes land som ble drivkraften. Fram til 1870-årene var det ikke minst den frie adgang til jord som lokket norske bygdefolk, som ikke så noen mulighet til å skaffe seg jord her heime. Senere ble det et sterkere innslag av byfolk blant utflytterne. Men hvor de enn kom fra, var det ønsket om å sikre seg og sine ^{byggs best} fra nød som fikk dem til å legge i vei, for kårene i Norge var trange.

Det var vel ikke så rart om en her ^{herne} trodde de som dro ut var tapt for Norge - at deres følelser overfor Norge ^{Konstige finne alle, endog} preget av bitterhet, fordi landet ikke hadde noen framtid å by dem. Men da det røynte på under unionsoppløsningen i 1905, viste det seg at båndene mellom utflytterne og det gamle landet var levende og sterke. Tusener og ti tusener av norsk ætt sluttet opp om det nye selvstendige Norge. Om det trengtest, var de villige til å hjelpe i farens stund.

Det var vel ikke minst denne sterke opplevelse av samkjensle og samholdstrang som førte til at Nordmanns-Forbundet ble stiftet i 1907.

Og denne ånd skulle ikke bare merkes og få utløp i krisetider, den var noe å bygge på av verdi for land og folk her ^{herne} og for utflytterne selv. Og det

har vist seg gjennom de mer enn 60 år Nordmanns-Forbundet har virket, at få emigranter har holdt trådene sterkere ute og i nye slektledd en kvinner og menn av norsk ætt som lever under fjerne himmelstrøk. Norges statsminister den gang i 1905, Christian Michelsen, kalte den store samholdstanke som Nordmanns-Forbundet bygger på, for en av våre største nasjonale oppgaver. Betydningen av dette arbeidet viste seg ikke minst under den siste krig da Norge igjen var i en krise og vi opplevet den mektige og hjertevarmende oppslutning om Norges sak blant alle av norsk ætt ute i verden uansett hvor de var. I alle land sluttet de opp om Norges sak og viste en gavmildhet og offervilje som var mer enn rørende. Og det ble sagt den gang at en slik innsats blant ut-

flytterne og deres etterslekt ikke ville vært mulig uten den ånd som Nordmanns-Forbundet har skapt.

Dette arbeidet har fortsatt dag ut og dag inn siden, og jeg finner det naturlig å si at vi her i Norge og vel også dere der ute skylder Nordmanns-Forbundet stor takk for dette.

En gjev nordmann fra min kant av landet, Johan Falkberget, kalte Nordmanns-Forbundet "en hånd som overalt i verden hele tiden peker mot Norge".

Men det er vel også riktig å si om dette forbund at uansett hvilke følelser det omfattes med av oss her *Lenno*, så kunne det ikke blitt hva det har vært gjennom alle år uten de tusener på tusener av jevne kvinner og menn av norsk ætt jorden rundt som er selve livskraften i dette arbeidet. Det er deres kjærlighet

til det gamle land, det er deres trang til samhold og samfølelse, deres imponerende virke hver på sitt sted for alt norsk, som har skapt grunnlaget for vekst og virke gjennom årene. Det er dere som gjennom hver dags virke, ved å holde i ære alt det beste i den norske arven som dere eller eldre generasjoner tok med seg ut, det er dere som skal takkes i dag, og det er dere som har skapt det Nordmanns-Forbund som gjør mulig et stevнемøte som dette her i kveld.

Dere kommer langveis fra. Mange av dere har ikke sett Norge på mange år. Det Norge som i dag tar imot dere er forskjellig fra det Norge dere forlot. I de siste *også vært* årene har landene kunne glede seg ved rik

økonomi og sterk sosial framgang. Vi har alle sett det som vår oppgave at landets ressurser skulle brukes mest mulig effektivt for å skape trygghet og gode levevilkår for alle som bor ^{Dette} i landet. Om denne

målsetting rår det alminnelig enighet. Men de politiske partier ^{kan} har ulike syn på hvilke veier vi bør gå, og hvilke midler vi bør bruke for hurtigst og best å nå de mål vi har satt oss, ^{Slik det kommer seg i den} Likevel er uenigheten ikke større enn at vi alle har kunnet løfte sammen når det trengtest for landets skyld. Jeg tror vi har lov til å si at Norge i dag er et godt land å bo i, og vi er takknemlige for at vi i fred har bygge ut vårt land.

Når vi taler om de bånd som knytter dere til Norge, er vi fullt klar over at enhver først og fremst er

forpliktet til lojalitet overfor det land hvis borger han er. Det har utvilsomt virket med til å skape respekt for Norge at norske utflyttere i så høy grad har hatt evne og vilje til å etterleve dette naturlige lojalitetskrav. Vi får ofte høre rosende uttalelser om det, Og heldigvis er det vel slik at det ikke består noen konflikt mellom lojaliteten dere skylder det samfunn hvis borgere dere er, og den følelse av samhørighet dere har med det land og det folk dere en gang forlot, eller som deres slekt en gang tilhørte.

Vi er glad for at så mange av dere har funnet veien hit i år. Norge tar imot dere med åpne armer. Vi takker dere for trofasthet mot deres gamle land og

for hva dere har gjort for å holde Norges navn i ære ute i verden - og gjennom dere takker vi de mange tusen utflyttere ute i det fremmede. Vi håper og ønsker at sommerferden rundt om i vårt vakre land må bli en stor og rik opplevelse. Vi ønsker dere av hjertet velkommen hjem og godt opphold i Norge.

Jeg ber dere alle om med meg å drikke en skål for det norske utflytterfolk.